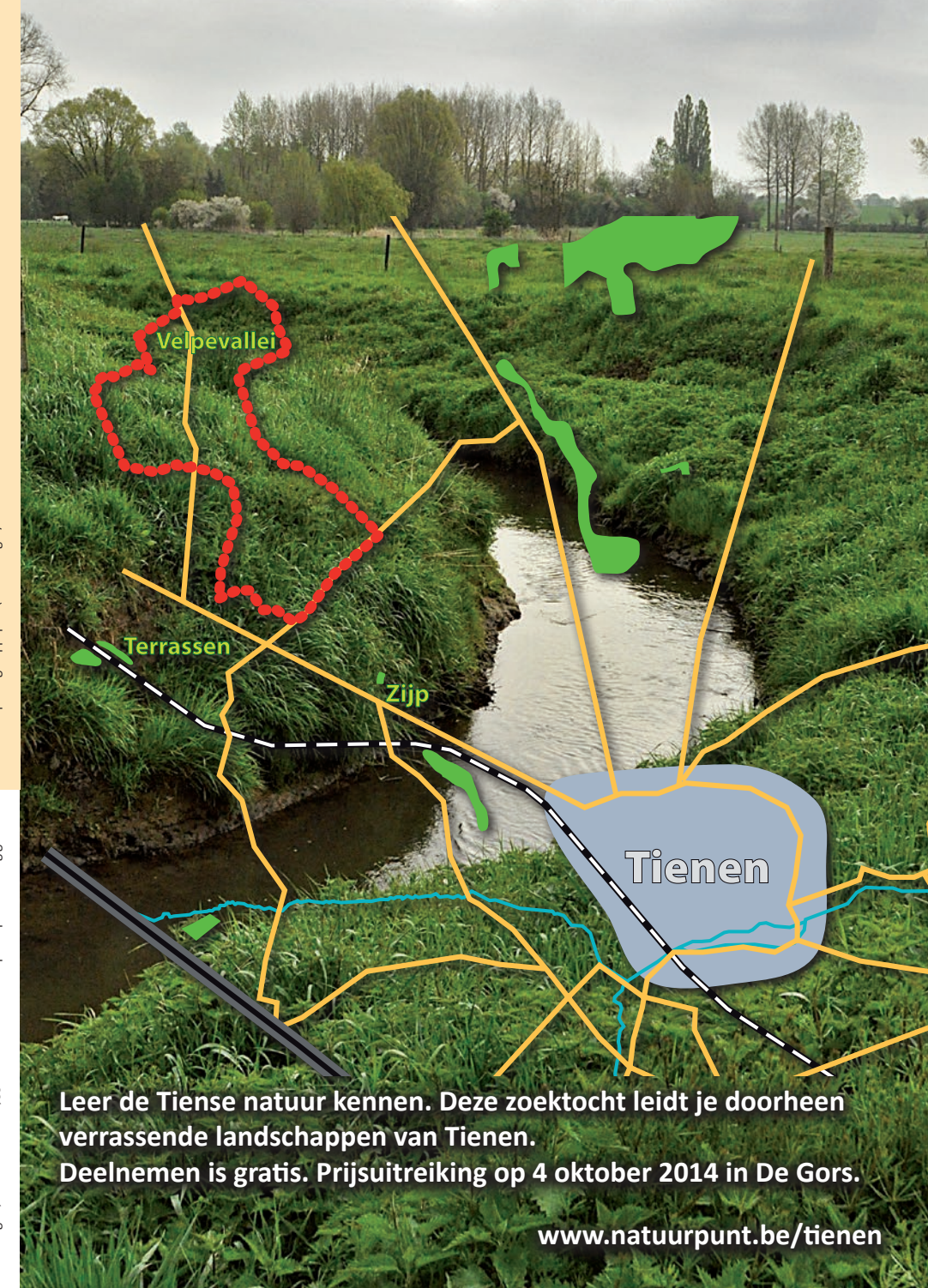


# Vierde Grote Tiense Natuur- en Landschapszoektocht

1 mei tot 21 september 2014



vu.: Luc Nagels, Metselstraat 101, 3300 Vissenaeken - niet op de openbare weg gooien a.u.b. • Gedrukt op kringlooppapier (Eco Silk Light)

Leer de Tiense natuur kennen. Deze zoektocht leidt je doorheen verrassende landschappen van Tienen. Deelnemen is gratis. Prijsuitreiking op 4 oktober 2014 in De Gors.

[www.natuurpunt.be/tienen](http://www.natuurpunt.be/tienen)



Op de hoek van het domein komen we aan een kruispunt van verschillende veldwegen. Laat het bordje 'dozijn' rechts van je. Volg het zwarte pijltje. De grijze paaltjes met schuine bovenkant en met gekleurde pijltjes verschenen recent in het landschap.

**14 Wat markeren deze grijze paaltjes?**

- A. wandelpad Midden-Brabant B. motor- en brommercircuit  
C. bergfietsenparcours D. traject ingespannen paarden



Volg verder de rand van het hoevedomein langs de kasseiweg.

**15 Hier staan drie bomen. Welke zijn dat?**



- A. Paardenkastanje B. Es C. Esdoorn D. Linde

Waar de kasseiweg privé wordt, neem je de aardeweg rechtdoor.

**16 Welke eenzame boom staat bovenop de berm rechts?**



Op de akker links spot je met enig geluk enkele patrijzen. Hier broeden ook enige paartjes van een vogelsoort met een zwart-wit verenkleed en een kuifje. Als ze zich bedreigd voelen, gaan ze luid roepend over de indringer vliegen om hem te verjagen. Misschien ondervind je zelf dit gedrag.

**17 Weet je welke vogels het zijn?**



- A. Bonte Vliegenvanger B. Kievit C. Ekster D. Kuifeend

Akkervogels hebben het wegens efficiënte landbouwsystemen steeds moeilijker om te overleven. Om hier iets aan te doen kunnen landbouwers een overeenkomst afsluiten en tegen vergoeding speciale maatregelen treffen ter bescherming van akkervogels zoals stoppels met graankorrels in de winter laten liggen, grasstroken beheren, aanleg akkerranden en houtkanten. Natuurpunt beheert ook reeds jaren kleine akkerhoekjes met dit doel: project Graan voor Gorzen.

Aan de 1<sup>ste</sup> mast is het rechtdoor. Aan de 2<sup>de</sup> mast volg je niet de zwarte pijl, maar blijf je tussen de kabels. Deze klimt lichtjes naar kopse bosjes, restjes van een eeuwenoud boscomplex.

De weg rechtdoor aanhouden.

**18 Naar welk dorp zou de weg links je leiden?**

- A. Kumtich B. Roosbeek C. Vissenaeken D. Binkom

Vorbij deze weg staat de berm vol met Japanse Duizendknoop, een moeilijk te verdringen exoot die alle vegetatie dreigt te domineren, hier terechtgekomen door gesluikstort tuinafval.



Bovenaan de helling, aan het einde van het lelijke hekwerk, volg je de harde betonbaan rechtdoor tot aan de steenweg.

De akker rechts van je is de Galgenberg. De galg werd meestal ter afschrikking op een hoog gelegen plaats opgericht. Bemerkt weers er de verharding van een veldweg met beton. Na een ruilverkaveling blijven er meestal heel weinig zachte wegen over.



Op de steenweg ga je naar rechts. Voor je veiligheid wandel je best aan de overkant op het brede en gescheiden fietspad.

In de berm aan de rechterkant van de weg merk je de deuren van enkele ondergrondse bunkers. Dit waren versterkte militaire depots. Met wat aanpassing kunnen deze een goede overwinteringsplaats vormen voor vlermuizen. Links geniet je van een panorama over Haspengouw en Tienen.



Volg de steenweg tot de tweede straat rechts: ga 'Tomveld' in. Aan het begin ervan staat een infobord over de grijze paaltjes, volg het zwarte pijltje. Deze klimmende holle weg volgt de rand van Papendel, een ketelvormige dal met een sterk reliëf. Bovenaan Papendel tref je een boomkapelletje met 'gezellige' zitbank en originele bloembakken aan.

**19 Ter ere van wie hangt dit kapelletje er?**

- A. Jozef B. Franciscus C. Maria D. Jezus



Op het einde van Tomveld baadt de Sint-Corneliuskapel recht voor je midden in een machtig Hagelands panorama. Voor als je het even nodig hebt, 100 meter naar rechts staat een rustbank. Het vervolg van je traject gaat echter de andere richting uit. Enkele 100-en meters verder vind je rechts een dalende holle weg. Hier staat nog een infobord over de grijze paaltjes.

De bermen van het bovenste deel van deze holle weg zijn enkel met gras begroeid. Jammer, holle wegen kunnen in een open landschap een belangrijke functie als bos vervullen. Een goed opgebouwde holle weg bevat de verschillende boslagen: mossen, kruiden, struiken en bomen. Voor vele dieren die niet van grote open lege vlaktes houden, zijn goed gevulde holle wegen uitstekende verbindingswegen tussen hun verschillende leefgebieden. Behalve een halftamme fazant is hier nauwelijks een ander dier op te merken. Het tweede deel van de holle weg is wel wat begroeid met sleedoorstruiken. En aan de vogelzang te horen, wordt dat zeer op prijs gesteld! O.a. een Grasmus laat dat goed blijken.

Blijf de weg volgen. Helemaal op het einde rijden de mountainbikers naar rechts,... jij gaat rechtdoor. Aan de tweesprong kies je de linkse: de rechte lijn naar het vertrekpunt.

**20 In welke richting moet je hier de Suikerroute volgen?**

- A. rechts B. links C. achteruit D. rechtdoor



Met de steun van stad Tienen en de Milieuadviesraad van Tienen in kader van het Biodiversiteitscharter



## Word lid van Natuurpunt

Meer dan 1300 gezinnen in de gemeenten Tienen, Bierbeek, Boutersem, Hoegaarden en Glabbeek zijn lid van Natuurpunt Velpe-Mene. Met meer leden kan Velpe-Mene krachtiger opkomen voor het behoud en de versterking van Natuur en Landschap in onze streek. Jouw steun is belangrijk. Schrijf vandaag nog 24 euro over op rekeningnummer IBAN BE17 2300 0442 3321 van Natuurpunt, met vermelding 'nieuw lid Velpe-Mene'. Je ontvangt dan 4 maal per jaar het tijdschrift *Natuur.blad* en 4 maal per jaar het streektijdschrift *Natuur en Landschap* met informatie over natuur en milieu in je regio.

Meer info vind je op onze website: [www.natuurpunt.be/tienen](http://www.natuurpunt.be/tienen)

Voornaam: .....

Naam: .....

Straat en huisnummer: .....

Postnummer en gemeente: .....

Telefoon/GSM: .....

E-mail: .....

Door deel te nemen aan deze zoektocht, ontvang je voortaan de digitale nieuwsbrief van Natuurpunt Tienen. Indien je dit toch niet wenst, vink dan het vierkantje hieronder aan:  
 ik wens de digitale Nieuwsbrief van Natuurpunt Tienen NIET te ontvangen.



## Inleiding - spelregels

Om Tienen en haar soms verborgen groene plekjes op een leuke en sportieve manier te ontdekken kan je met vrienden en/of familie deelnemen aan deze wandelzoektocht.

De zoektocht loopt van 1 mei 2014 tot en met 21 september 2014. De tocht begint en eindigt aan de kapel in een klein gehucht ten noordwesten van Tienen. De wandeling is 8,5 km lang en duurt ongeveer 3 uur.

Er zijn meerdere prijzen te winnen. Indien er meer winnaars zijn dan het aantal beschikbare prijzen worden deze door een onschuldige kinderhand verloot. De winnaars worden persoonlijk op de hoogte gebracht, de uitslag wordt ook gepubliceerd op onze website. Bij betwistingen zijn de beslissingen van de jury bindend. Door deel te nemen aan deze wedstrijd stem je in met bovenvermelde spelregels. De prijsuitreiking gaat door op 4 oktober 2014 om 19 uur in Natuurhuis De Gors, Metselstraat 75 in Vissenaken, na een kleine extra natuurquiz waarmee alle deelnemers nog eens in de prijzen kunnen vallen. Alle deelnemers worden uitgenodigd.

Je gegevens kunnen door Natuurpunt worden gebruikt voor eigen informatieve doeleinden, zoals onze digitale nieuwsbrief, ze worden in geen geval aan derden doorgegeven.

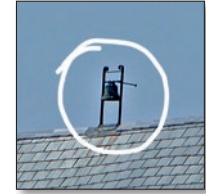
De inrichter kan niet aansprakelijk gesteld worden voor gebeurlijke ongevallen, wees voorzichtig. Het is aangeraden om aangepaste kledij te dragen en laarzen zijn steeds onontbeerlijk.

De zoektocht kan ook met de fiets ondernomen worden. Honden moeten aan de leiband, a.u.b. Er is geen parkeerterrein, de auto kun je kwijt langs de weg in de omgeving. Maar best ga je er met de fiets naar toe.

Deze folder en het deelnameformulier vind je ook op [www.natuurpunt.be/tienen](http://www.natuurpunt.be/tienen)

### We wensen iedereen veel wandelgenot en succes!

#### Start hier...



Onze vierde zoektocht gaat door in en rond het gehucht waar ooit de nederzetting van Breidin lag, zowat 5 km ten noordwesten van de suikerstad.

*Het gehucht ligt midden in de ruilverkaveling Vissenaken die begin 2014 werd afgerond. Het doel van een ruilverkaveling is in eerste plaats het verbeteren van de landbouwomstandigheden, maar ze schept ook mogelijkheden om een hele streek in te richten ten gunste van milieu, recreatie, natuur,... Verschillende aspecten worden aangepakt: landbouw verbeteren door samenvoeging van gronden tot grotere percelen. Aanpak bodemerosie door o.m. versterken van landschapselementen, aanplanten houtkanten, maatregelen ten gunste van akkervogels en realiseren van natuurgebieden.*

**1 Foto hiernaast: op welk gebouw, dat je tegenkomt tijdens de wandeling, zie je dit omcirkeld voorwerp?**

A. Billighouthoeve B. Trefpunt C. Sint-Corneliuskapel D. Klokkehof

Als je vertrekpunt is de achterkant van de kapel aan de dikke Paardenkastanje. Ga richting Berk. Op het einde van de straat met de kapelgerelateerde naam, ga je in de richting van de groene poorten met rondbogen. In de verkeerde richting zie je ook groene poorten, maar die hebben een rechthoekige vorm.

*Het kleine kerkje, de Sint-Corneliuskapel, werd begin 14<sup>de</sup> eeuw gebouwd in opdracht van de Abdij van Sint-Cornelis-Munster, een belangrijke toonaangevende Benedictijnerabdij in de buurt van Aken, opgericht begin 9<sup>de</sup> eeuw door de zoon van Karel de Grote. Breisem moet dus wel enig belang gehad hebben in die vervlogen periode. De kapel is een stemmig kerkje met een gotische kooromgang. Het schip en de ingang zijn opgetrokken in Romaanse stijl.*

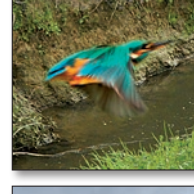
Als je nu reeds moe bent, kun je meteen even uitrusten op een zitbank.

**2 Welke naam tref je aan boven de zitbank?**

A. Het Trefpunt B. Ave Maria C. In alle rust D. Gezellig samen

Na enkele 100-en meters verlaat je de bebouwing. De nieuwe kasseiweg leidt je via enkele bochten naar het open veld. Als in de verte voor je een kerktorensplits aan de horizon opdoemt, wissel je de kasseiweg in voor de onverharde weg naar rechts. Deze sluit beneden aan op een straat die rechts uitkomt op een privé-domein met grote vijvers, niet betreden a.u.b. Rechts van het hek volg je een ruw bospaadje.

*De vijvers van Roosbeek herbergen een Blauwe Reigerkolonie. Heel wat Blauwe Reigers, die je in de wijde omgeving van Tienen tegenkomt, zijn waarschijnlijk hier uit het ei gekropen. Veel watervogels worden hier aangetrokken.*



**3 Langs het pad staan wat struiken. Aan welke van deze opgesomde soorten kun je je niet aan stekels of dorens prikken?**



A. Hondsroos B. Gelderse Roos C. Meidoorn D. Sleedoorn  
Probeer deze soorten ook te ontdekken.

Het bospad wordt na de bochten heel modderig en ongelijk. Na een eerste wandelpoortje, ga je een dwarse sloot over. Het weiland waar deze door loopt, is afgeboord met populieren.

Volg het pad langs dit weiland tot je het tweede wandelpoortje bent gepasseerd. Naast het bakstenen muurtje staat een voetgangerspaal. Hier heeft het ANB (Agentschap Natuur en Bos) een nieuw aangeduid wandelpad opengesteld langs een recent aangeplante struikenzoom.

**4 Welke struiksoorten werden hier aangeplant?**

A. Sleedoorn en Meidoorn B. Meidoorn en Haagbeuk  
C. Sleedoorn en Veldesdoorn D. Haagbeuk en Veldesdoorn

Op het einde van deze houtkraag steek je rechts een zeer elementair brugje over. De natte valleipercelen zijn ingericht als natuurreservaat door het ANB.

**5 Welke vallei betreft het hier?**

A. Molenbeekvallei B. Getevallei C. Menevallei D. Velpevallei

Vervolg je wandeling met de berm aan je rechterzijde. Ondertussen loop je onder twee grote hoogspanningslijnen door.

Graslanden met zegges en biesen wisselen enkele rietveldjes af.

**6 Welke twee vogels zou je samen in het riet kunnen aantreffen?**

A. Kleine Karekiet en Geelgors B. Blauwborst en Roerdomp  
C. Rietgors en Zwarte Roodstaart D. Baardmannetje en Kruisbek

Na enkele 100-en meters wordt de vallei doorgesneden door een steenweg. Aan de overkant, iets naar links markeert een paaltje het vervolg van het wandelpad. Let op, hier kan het heel nat zijn. Begeef je zover mogelijk naar de linkerkant van de vallei en volg de beek. Deze ontspringt enkele kms stroomopwaarts in Opvelp. De beek heeft hier een bochtig karakter.

**7 Hoe wordt een bocht in een rivier genoemd?**

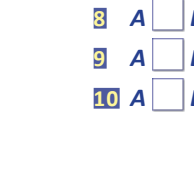
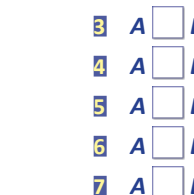
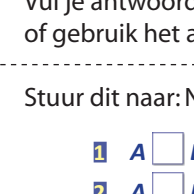
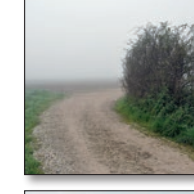
A. waterkering B. beekbocht C. meander D. beekslinger

*In de jaren '80 werden plannen ontwikkeld om deze beek helemaal recht te trekken en haar in te snoeren in een betonnen geul. Zo zou het water snel worden afgevoerd. Gedaan met overstromingen, dacht men. Natuur en Landschap (het vroegere Natuurpunt Oost-Brabant) weerlegde dit met studies en na vele acties werden de natuurvernielende plannen opgeborgen. Nadien werden in de ganse vallei een reeks schitterende natuurreservaten opgericht door zowel de overheid (ANB) als Natuurpunt. Deze natuurgebieden hebben een waterbergende functie waardoor overstromingen in woongebieden in de vallei sterk zijn afgenomen.*

*Een slingerende beek is tot driemaal langer dan een rechte en kan dus veel meer water bevatten. Bovendien stroomt het water trager. De zelfzuiverende werking van de beek is veel groter en bevat bijgevolg veel meer leven. Het landschap is veel mooier. De steile buitenoevers zijn ideale broedplaatsen voor de IJsvogel. Met (een beetje) veel geluk kun je deze felblauwe vogel over het beekwater heen en weer zien flitsen of op een overhangende tak boven het water zien spieden.*

**8 De ogen van de IJsvogel zijn speciaal aangepast waardoor hij beter kan vissen. Wat is er dan zo speciaal aan?**

A. ze hebben ingebouwde Polaroidbrilletjes waardoor ze doorheen de spiegelingen in het water kunnen kijken.  
B. de ooglenzen zijn zo gevormd dat ze de lichtbreking in het water opheffen en zo de juiste plaats van hun prooi kunnen bepalen.  
C. ze zien ultraviolet en kunnen zo goed prooien met UV kleuren zien. Daarom ook hebben IJsvogels mooie diepblauwe veren.  
D. ze zien infrarood licht (warmte) waardoor bewegende dieren opvallen. Is ook handig in het donkere nesthol diep in de oever.



Blijf de beek volgen. Na 100-en meter tref je een derde wandelpoortje aan dat toegang geeft tot de rechts gelegen weide. Ga er niet door, blijf de beek volgen. Wat verder draait de beek 90° naar rechts en na nog 50 meter kun je naar links over de gracht via een houten brugje. Hier is een wad: paarden met koets kunnen gemakkelijk de beek oversteken. Ga niet over de betonnen brug maar volg de ruwe veldweg in de andere richting.

*Hier waan je je een beetje in Bokrijk. Enkele oude mooi gerenoveerde hoevetjes vormen de site Breisembroek.*

**9 Wat betekent het woord 'broek' in de hier voorkomende benamingen Breisembroek en Broekweg?**

Oud woord voor A. moeras B. bos C. weide D. akker

**10 & 11 De gevel van het eerste huis (links) is bekleed met dakpannen. Naar welke windrichting is deze gevel gericht en waarom?**

10: A. zuidwest B. noordoost C. zuidoost D. noordwest  
11: A. versiering B. regenkant C. zonnewering D. plaatselijke stijl

Ga hier langs de straat waar een 'kledingstuk werd verloren'. De tuin links is afgeboord met een haag.

**12 Uit welke soort is deze haag vooral gevormd?**

A. Haagbeuk B. Acacia C. Plataan D. Zomereik

Volg de Broekweg. De binnenkant van de volgende bocht is gemarkeerd met een houtkant van ongeveer 6 meter lang.

**13 Welke soort is dit?**

A. Veldesdoorn B. Hazelaar C. Hondsroos D. Es

Voorbij deze bocht wordt de weg begeleid door een relatief jonge, maar toch al flink uit de kluiten gewassen haagbeukenhaag. Enkele andere soorten zoals Gelderse Roos, Sleedoorn en Hondsroos nemen geleidelijk de haagbeuk over.

De haag boordt een groot goed af. Hierop staat een immense vierkantsboerderij, de Billighouthoeve.

*Billighout betekent 'bos van de lieden van Bello' en komt van de Germaanse benaming Bielekout dat is samengesteld uit Beling en hulta. De persoonsnaam Bello werd aangevuld met inga dat de 'lieden van' betekende. Hulta was Germaans voor bos. Deze hoeve heette eerst het 'Hof te Bonbroek', gelegen aan de bron van de Bielekoutbeek. Maar door naamsoverdracht kreeg de hoeve de naam van een noordelijker gelegen hoeve aan de Velp. (© Dr. fil. Paul Kempeneers: lees de sprokkel op [www.kempeneers.org](http://www.kempeneers.org))*

Vul je antwoorden ten laatste op 21/09/2014 in op: [www.natuurpunt.be/tienen](http://www.natuurpunt.be/tienen) of gebruik het antwoordstrookje.

Stuur dit naar: Natuurpunt Tienen, Metselstraat 101, 3300 Vissenaken

1 A  B  C  D   
2 A  B  C  D   
3 A  B  C  D   
4 A  B  C  D   
5 A  B  C  D   
6 A  B  C  D   
7 A  B  C  D   
8 A  B  C  D   
9 A  B  C  D   
10 A  B  C  D

11 A  B  C  D   
12 A  B  C  D   
13 A  B  C  D   
14 A  B  C  D   
15 A  B  C  D   
16 A  B  C  D   
17 A  B  C  D   
18 A  B  C  D   
19 A  B  C  D   
20 A  B  C  D